

قافله‌باشی، افتخارالسادات، ۱۳۴۱ -

چشمه‌های رحمانی اسلام/ افتخارالسادات قافله‌باشی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز

چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۷.

[۲۷۶] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۵۲۰) (اخلاق و علوم تربیتی: ۲۸۲. اخلاق

اسلامی؛ ۱۲۴)

ISBN 978-964-09-1777-0

نویسنده: نوبی براساس اطلاعات فیما.

Eftekhar-ul-sadat Ghafelehbashy . The

ص. انگلیسی:

Sources of Clemency in Islam

کتاب: ص. ۱۶ - ۲۷۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. صلح - جنبه‌های مذهبی، اسلام. ۲. صلح - جنبه‌های قرآنی. الف. دفتر

تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ب. عنوان.

۲۹۷/۴۸۳۲

۵ چ ۱۷ ق ۶/ ۲۳۱ BP

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۲۹۷۷۶۷

۱۳۹۷

■ موضوع: اخلاق اسلامی: ۱۲۴ (اخلاق و علوم تربیتی: ۲۸۲)

■ گروه مخاطب: - عمومی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۵۲۰

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۶۴۱۶

چشمه‌های رحمانی اسلام

افتخار السادات قاضی

بیت
۱۳۹۷

بوستان کتاب

چشمه‌های رحمانی اسلام

نویسنده: افتخارالسادات قافله‌باشی

• نشر مؤسسه بوستان کتاب

(مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

• نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷ • شماره گن: ۱ • بهای: ۲۰۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

Printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهیدا (صفائییه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۷-۷۴۲۱۵۵ • نمایر: ۲۱۵۴ • ۳۷۷۰ تلفن پخش: ۳۷۷۴۴۲۶

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهیدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکای ۱۷۰۰۰)

♦ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱ • سن: ۴۹۶۹۸۱

♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان • ری، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷

♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۱۲۰۳۷۰

♦ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهیدا، نیش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۱۸۵۵

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال ۱۰۰۰۲۱۵۵ به ۳۷۱۸۵۵

E-mail: info@bustaneketab.com • پست الکترونیک مؤسسه:

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

یا قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و سرویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار • ویراستار: زهرا صفری
- چکیده عربی: خلیل العمصامی • چکیده انگلیسی: یحیی داوری • فیپا: مصطفی محفوظی • اصلاحات حروفنگاری: مهدیه قربان‌دوست
- صفحه‌آرا: احمد مؤتمنی • کنترل نمونه خوانی: محمدجواد مصطفوی • کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش
- کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: محمود هدایی • اداره آماده‌سازی: حمید رضا تیموری
- اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
----	-------

فصل اول: صلح و آشتی

۲۱	کلیات
۲۲	تعریف لغوی صلح
۲۳	سلم
۲۴	تعریف اصطلاحی صلح
۲۵	اهمیت و ضرورت صلح در اسلام
۲۵	اهمیت صلح در قرآن
۲۶	آیه اول
۲۷	آیه دوم
۲۸	آیه سوم
۳۱	آیه چهارم
۳۲	آیه پنجم
۳۳	آیه ششم

۳۴	جمع‌بندی
۳۶	اهمیت صلح از دیدگاه روایات
۳۸	جمع‌بندی
۴۰	ویژگی‌ها و اهداف صلح در اسلام
۴۰	الف) ویژگی‌های صلح در اسلام
۴۰	۱. شافتمندانه‌بودن صلح
۴۱	ریشه‌داربودن صلح
۴۲	۳. فراگیری و همه‌جانبه‌بودن صلح
۴۳	ب) اهداف صلح در اسلام
۴۴	۱. تأمین و حفظ امنیت
۴۵	۲. دعوت و هدایت انسان‌ها با دین حق
۴۶	راه‌های تثبیت صلح در میان مسلمانان
۴۷	۱. ضرورت ایجاد صلح بین دو گروه متخاصم مسلمان
۴۹	۲. اتحاد، و پرهیز از تفرقه
۵۲	۳. اجرای عدالت اجتماعی
۵۴	۴. نیکی‌کردن و یاری‌رساندن به یکدیگر
۵۷	۵. رفق و مدارا با یکدیگر
۵۰	۶. آمادگی کامل مسلمانان
۶۱	۷. تبیین عواقب اختلاف
۶۱	۸. ترویج اخوت اسلامی
۶۴	۹. تأکید بر ارزش‌های مشترک
۶۶	۱۰. مناظره و گفت‌وگو علمی با روش نیکو
۶۸	راه‌های حمایت از صلح در سطح جهانی

فهرست مطالب

۱. آزادی انتخاب دین و عقیده ۶۹
۲. تأکید بر اصول مشترک میان ادیان ۷۱
۳. نفی نژادپرستی و تکیه بر آرمان‌های مشترک میان مسلمانان ۷۳
۴. گفت‌وگوی مسالمت‌آمیز میان ادیان ۷۴
۵. پیش‌قدم‌شدن برای صلح عزت‌مندانه ۷۵
۶. هوشیاری و حفظ آمادگی پس از پذیرش صلح ۷۷
۷. پرهیز از همان‌شکنی در زمان صلح ۷۸
۸. پرهیز از فریب دشمن و خیانت در زمان صلح ۸۰
۹. پرهیز از دشنام به دشمن ۸۱
۱۰. رفق و مدارا با دشمن ۸۲
- پاسخ به یک شبهه: اسلام، دین شکیباییست ۸۴
- پاسخ تفصیلی شبهه ۸۶
- رحمت و مهربانی پیامبر ﷺ از زبان دانشمندان غیرمسلمان ۸۸
- خشونت یهودیان و مسیحیان ۹۲
- جنگ و صلح در آیین یهود ۹۲
- جنگ و صلح در آیین مسیحیت ۹۵

بخش دوم: دوستی

- دوستی و اهمیت آن ۱۰۱
- انگیزه‌های دوستی ۱۰۸
۱. انگیزه‌های مادی ۱۰۸
۲. انگیزه‌های معنوی و انسانی ۱۰۹
- آداب دوستی ۱۱۰

- ۱۱۰..... ۱. گشاده‌رویی
- ۱۱۱..... ۲. کمک و یاری
- ۱۱۲..... ۳. آراستگی ظاهری
- ۱۱۳..... ۴. رعایت حدود دوستی
- ۱۱۴..... ۵. فروتنی و بزرگواری
- ۱۱۵..... ۶. دوری از ستیزه‌جویی
- ۱۱۵..... ۷. خیرخواهی
- ۱۱۶..... ۸. اعتدال در دوستی
- ۱۱۷..... دوستان خوب خانه‌ها را بار آن‌ها
- ۱۱۷..... ۱. همسان‌بودن
- ۱۱۹..... ۲. ایمان و تقوا
- ۱۲۰..... ۳. بازدارنده از بدی‌ها
- ۱۲۱..... ۴. کمک به طاعت خداوند
- ۱۲۱..... ۵. سربلندی
- ۱۲۲..... ۶. صداقت و امانت‌داری
- ۱۲۴..... ۷. توجه به نماز اول وقت و مدرسانی به دیگران
- ۱۲۵..... ۸. توجه به ارزش‌ها
- ۱۲۶..... ۹. هم‌عقیده‌بودن
- ۱۲۷..... ۱۰. وفاداری
- ۱۲۸..... ۱۱. رازنگهداری و عیب‌پوشی
- ۱۲۸..... ۱۲. خردمندی
- ۱۲۹..... آثار دوست خوب
- ۱۳۰..... ۱. دوری از تنهایی

۱۳۰	۲. رشد و ترقی انسان
۱۳۰	۳. رفع نیازها و مشکلات
۱۳۱	۴. بهره‌مادی و معنوی
۱۳۲	۵. کاهش غم‌ها و ناراحتی‌ها
۱۳۲	دوستان بد و آثار آن‌ها
۱۳۲	۱. ازدست‌دادن ایمان
۱۳۴	۲. سویر به اعمال مجرمانه
۱۳۴	۳. بدنامی
۱۳۵	۴. تحقیق بد
۱۳۵	عوامل انتخاب دوستان: مطالب
۱۳۶	۱. غفلت والدین
۱۳۶	۲. ارتباط‌های فامیلی نادرست
۱۳۷	نمونه‌هایی از تأثیر سوء هم‌نشینی با بدان
۱۳۸	امام سجاد و هشدار درباره رفیق بد
۱۴۰	جوانی و دوستی
۱۴۴	قهر و آشتی در میان دوستان
۱۴۷	آثار قهر
۱۴۷	۱. خسران
۱۴۷	۲. سزاوار آتش
۱۴۷	۳. خروج از اسلام
۱۴۸	۴. سزاوار بیزاری و لعنت
۱۴۹	۵. قاتل بودن
۱۴۹	۶. رد عمل

- ۱۴۹ اهمیت و ارزش آشتی در روایات
- ۱۵۰ وظیفه دیگران هنگام قهر
- ۱۵۳ حقوق دوستان
- ۱۵۴ ۱. یاری و مساعدت
- ۱۵۴ ۲. تکریم یکدیگر
- ۱۵۴ ۳. بر ته قع نبودن
- ۱۵۵ ۴. شنیدن سخنان دوست
- ۱۵۶ ۵. دیدار
- ۱۵۹ دوستی‌های ناب
- ۱۵۹ ۱. دوستی با کافران
- ۱۶۰ ۲. دوستی با مخالفان
- ۱۶۱ ۳. دوستی با بدعت‌گذاران
- ۱۶۲ ۴. دوستی با نامحرم
- ۱۶۳ آفت‌های دوستی
- ۱۶۴ ۱. بدخلقی
- ۱۶۵ ۲. عیب‌جویی
- ۱۶۶ ۳. جدال
- ۱۶۷ ۴. فریب‌کاری
- ۱۶۷ ۵. حسادت
- ۱۶۸ ۶. خرده‌گیری
- ۱۶۸ ۷. بدگمانی
- ۱۶۹ ۸. پیمان‌شکنی
- ۱۷۰ ۹. بخل و تنگ‌دستی

۱۷۰	۱۰. تکبر و غرور
۱۷۱	۱۱. کینه‌توزی
۱۷۱	۱۲. بی‌انصافی
۱۷۲	۱۳. تمسخر
۱۷۲	۱۴. افشای راز
۱۷۳	۱۵. سرزنش
۱۷۳	۱۶. پرتو
۱۷۴	۱۷. آن‌ده‌خاطر اختن دوست
۱۷۵	۱۸. دهن‌بازی و تأثیر پستی از سخن‌چینی
۱۷۶	۱۹. شوخی‌های ناسند
۱۷۶	دوستی با همسایگان
۱۷۸	وظایف متقابل همسایگان
۱۷۹	سفارش ائمه علیهم‌السلام درباره همسایگان غیرمسلمان
۱۸۰	درسی از بانوی اسلام فاطمه علیها‌السلام زهرا علیها‌السلام
۱۸۱	حقوق همسایه در یک نگاه
۱۸۳	دوستان ظاهری (دوست‌نماها)
۱۸۴	چگونه دوست‌نماها را بشناسیم؟
۱۸۵	۱. در وقت سختی و راحتی
۱۸۵	۲. پای‌بندی او به دین
۱۸۶	۳. آزمایش دوست با دوست
۱۸۶	۴. در مسافرت
۱۸۷	۵. در وقت حاجت
۱۸۸	۶. در هنگام عصبانیت

چشمه‌های رحمانی اسلام

- ۱۸۹ ۷. احترام پدر و مادر
- ۱۸۹ شیوه‌های استحکام دوستی
- ۱۹۰ ۱. اخلاق پسندیده
- ۱۹۰ ۲. رعایت ادب
- ۱۹۱ ۳. اظهار دوستی
- ۱۹۱ ۴. احترام متقابل
- ۱۹۲ ۵. پرهیز از شوخی بی‌مورد
- ۱۹۳ ۶. هدیه‌دادن
- ۱۹۴ ۷. ظرفیت رحمت مل

بخش سوم: محبت و مهربانی

- ۱۹۶ ۱. محبت به خدا
- ۱۹۷ نشانه‌های محبت به خدا
- ۲۰۰ شوق به دعا و مناجات
- ۲۰۲ ۲. محبت به پیامبر ﷺ و اهل بیت 
- ۲۰۳ نشانه‌های محبت به اهل بیت 
- ۲۰۵ ۳. پدر و مادر
- ۲۰۶ چگونه به پدر و مادر محبت کنیم؟
- ۲۰۹ ۴. محبت و مهربانی به همسر
- ۲۱۰ نشانه دوستی و همراهی با اهل بیت 
- ۲۱۰ از اخلاق انبیاء 
- ۲۱۰ سبب زیاد شدن ایمان
- ۲۱۱ نشان بزرگواری

فهرست مطالب

۲۱۱	سفارش جبرئیل
۲۱۲	سبب جلب محبت
۲۱۲	تکریم خداوند
۲۱۲	برتر از عبادت و اعتکاف
۲۱۲	احترام به زن در سیره اهل بیت علیهم السلام
۲۱۳	۱. احترام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به همسر
۲۱۵	۱. احترام نزاری علی علیه السلام به فاطمه علیها السلام
۲۱۵	۲. احترام امام صادق علیه السلام به اُمّ حُمَید
۲۱۶	خوش رفتاری با زن
۲۱۷	ارزش خوش رفتاری با زن از منظر اهل بیت علیهم السلام
۲۱۷	۱. بهترین فرد
۲۱۷	۲. نشان کمال انسان
۲۱۷	۳. از نیازهای ضروری
۲۱۸	۴. سفارش حضرت علی علیه السلام
۲۱۸	پرهیز از بداخلاقی و خشونت با زن
۲۱۹	ارزش و آثار احترام و محبت نمودن به شوهر از منظر اهل بیت علیهم السلام
۲۱۹	۱. نشانه ارزش
۲۲۰	۲. از نیازهای زن
۲۲۰	۳. از بهترین زنان
۲۲۰	۴. بهره‌مندی از پاداش شهید
۲۲۱	۵. بهره‌مندی از پاداش فراوان
۲۲۱	احترام به شوهر در سیره فاطمه علیها السلام
۲۲۲	۵. مهربانی و محبت با فرزند

۲۲۲		اظهار محبت
۲۲۳		بروزدادن محبت
۲۲۴		محبت امام صادق علیه السلام به فرزند خود
۲۲۴		محبت امام هفتم به امام رضا علیه السلام
۲۲۵		سیره پیامبر صلی الله علیه و آله
۲۲۵		محبت پیامبر به علی علیه السلام
۲۲۶		علاقه پیامبر به حسنین علیه السلام
۲۲۷		محبت به نوادگان
۲۲۷		تعجب رودی از برخورد محبت آمیز پیامبر با کودکان
۲۲۸		محبت به سودکان دیگر
۲۳۲		سیره حضرت زهرا علیها السلام
۲۳۳		روش‌های بروز مهربانی در مساجد
۲۳۳		۱. بوسیدن فرزند
۲۳۴		آثار اخروی بوسیدن فرزندان
۲۳۶		۲. بازی با فرزندان
۲۳۹		۳. وفا به وعده
۲۴۰		۴. رعایت عدالت و مساوات بین فرزندان
۲۴۲		عدالت بین پسر و دختر
۲۴۳		عدالت در بوسیدن فرزندان
۲۴۳		عدالت در هدیه دادن به کودکان
۲۴۸		۶. مهربانی و محبت با شاگردان و متریان
۲۴۸		شیوه‌های محبت‌افزایی
۲۴۹		۱. توکل به خدا

فهرست مطالب

۲۴۹	۲. نیت پاک
۲۵۱	۳. اخلاق پسندیده
۲۵۲	۴. فروتنی
۲۵۳	ثمره تواضع
۲۵۶	۵. خوش رویی
۲۵۷	۶. رفتار مطابق گفتار
۲۵۸	۷. اسباب و نیکی کردن
۲۵۹	۸. خوش خانی
۲۶۰	۹. به دادن
۲۶۱	۱۰. عفو و احسان پوشش
۲۶۳	۱۱. رفق و مدار
۲۶۴	۱۲. تشویق و تحسین
۲۶۶	۱۳. جویاشدن از نام و احوال شاگرد و مربی
۲۶۹	کتابنامه

مقدمه

صلح، دوستی، محبت و مهربانی، سرچشمه‌های رحمانی اسلام هستند که در طول قرن‌ها، بر زمین‌های تشنه دنیا، جاری شده و مزرعه‌های خشک و خشونت‌زده را با باره‌زارهای دل‌انگیزی تبدیل کرده‌اند. قرآن، سیره رسول‌الله و ائمه و سیره‌های نیک، نزد همگان موجود است و نشان می‌دهد که اسلام و پیشوایان آن مظهر رحمت و رأفت الهی بودند. خداوند در قرآن، خطاب به پیامبر ﷺ می‌فرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ»^۱

ما تو را نفرستادیم مگر به عنوان رحمت برای جهانیان. طبق این آیه قرآن، رحمت وجودی و همیشگی پیامبر، شامل همه مؤمنان و کافران و اهل کتاب می‌شود. هم‌چنین می‌فرماید: «وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ»^۲

ای پیامبر! تو دارای خُلق عظیمی هستی.

۱. انبیاء، آیه ۱۰۷.

۲. قلم، آیه ۴.

پیامبر ﷺ کسی را مجبور به پذیرش اسلام نمی‌کرد. در شأن نزول آیه: «لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ»^۱ نوشته‌اند: برخی فرزندان مسیحیان تازه‌مسلمان، به اسلام ایمان نمی‌آوردند و پدران آن‌ها که مسلمان شده بودند، پس از ناامیدی از ایمان آوردن آن‌ها، خدمت پیامبر رسیدند تا آنان را اجبار به پذیرش اسلام کند و این آیه، در نهی از این اقدام نازل شد.^۲

شیوه رسول خدا ﷺ، بر ایجاد روابط صلح‌آمیز با دیگر دولت‌ها بود. آن حضرت به رابطه با رهبران ادیان دیگر و پادشاهان آن عصر، شیوه ملایمت و صفا و رحمت را برگزیدند. نامه‌هایی که ایشان برای پادشاهان ایران، روم، مصر و ... نوشته‌اند گواه این مطلب است. آغاز این نامه‌ها با صفات «رحمان» و «رحیم» خداوند است و با سلام و صلح و درود ختم می‌شود؛ یعنی جمله زیرای «وَالسَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى»^۳.

غیر از صلح، رحمت و دوستی، با غیر مسلمانان، شیوه قرآن و پیشوایان معصوم ﷺ، بر استوارسازی دوستی و مهربانی در میان مسلمانان و محکم کردن بنای دوستی و رحمت در خانواده و اجتماع است. پیامبر خدا ﷺ همه مسلمانان را با یکدیگر برادر می‌دانست و حقوق برادری و دوستی را به آنان تعلیم داد.

با وجود این همه تعالیم زنده و گویا درباره رحمت و مهربانی و صلح، باز شاهدیم که دشمنان اسلام، این دین را دائم از رسانه‌های گوناگون، دین خشونت معرفی می‌نمایند. با کمال تأسف، امروزه گروه‌های خشونت‌طلب و بی‌منطق، با عنوان داعش، القاعده و ...، تصویر بسیار خشن از اسلام ارائه

۱. بقره، آیه ۲۵۶.

۲. طبرسی، مجمع‌البیان، ج ۱، ص ۶۳۰.

۳. نک: آیه‌الله میرزا علی احمدی میانجی، مکاتیب الرسول، ج ۲، ص ۴۷۶.

کرده‌اند و با ترور [آدم‌کشی سیاسی] و انفجار و کشتارهای بی‌رحمانه، بهانه‌های چالش‌آفرینی به دست دشمنان اسلام داده‌اند.

اثر حاضر کوشیده است تا به اندازه‌ی توان خود، جلوه‌های رحمانی مکتب پرافتخار اسلام را با استفاده از منابع معتبر و قلم روان، به تصویر بکشد و خوانندگان و به‌ویژه جوانان را با این جنبه‌های آیین الهی، آشنا رد. امید که با صلح، دوستی و مهربانی، دنیای نیکویی برای خود و دیگران بسازیم.

افتخار السادات قافله‌بازی

بهمن ۱۳۹۳